

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 16ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1976

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΝΙΚ. Κ. ΛΟΥΡΟΥ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΑΙΟΥ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. **Γ. Ε. Μυλωνᾶς** παρουσιάζων τὸ κατωτέρω σύγγραμμα εἶπε τὰ ἑξῆς :

Κύριε Πρόεδρε,

Ἔχω τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν ὡς Ἕλλην ἐπιστήμων, νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸ σύγγραμμα τοῦ σεβαστοῦ καὶ ἀγαπητοῦ συναδέλφου, κ. Ἀναστασίου Κ. Ὀρλάνδου, τιτλοφορούμενον «Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Παρθενῶνος». Τὸ μνημειῶδες τοῦτο ἔργον, ἀποτέλεσμα πεντηκονταετοῦς προσπάθειας καὶ ἐρεύνης, εἶναι ἀντάξιον τοῦ περιλάμπρου Ἴκτινείου μεγαλουργήματος καὶ ἀποτελεῖ πραγματικὴν καὶ μοναδικὴν συμβολὴν εἰς τὴν ἐπιστήμην. Θὰ παραμείνῃ δέ, «κτῆμα ἕσαεὶ καὶ ὑπόδειγμα τοῖς ἐπιγιγνομένοις».

Πολλὰ καὶ διάφορα ἐγράφησαν καὶ ἐδιδάχθησαν διὰ τὸ ἀρχιτεκτονικὸν ὑλικὸν τοῦ Παρθενῶνος. Ταῦτα, ἐγκατεσπαρμένα εἰς ἄρθρα, ἐκθέσεις, ἀνακοινώσεις καὶ πραγματείας καὶ εἰς διαφόρους γλώσσας, ἐδημοσιεύθησαν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν εἰς περισπούδαστα καὶ πολλάκις ὀλίγον γνωστά, παλαιὰ καὶ νέα περιοδικὰ καὶ βιβλία. Νῦν τὸ πρῶτον, εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Ὀρλάνδου παρουσιάζεται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν συγκεντρωμένον καὶ μεθοδικῶς κατατεταγμένον, τὸ ποικίλον ἀρχιτεκτονικὸν ὑλικὸν τοῦ Παρθενῶνος καὶ πρὸς τούτοις παρέρχονται πλεῖστα νέα στοιχεῖα καὶ γινῶμαι περὶ σημαντικῶν ἀρχιτεκτονικῶν μερῶν τοῦ κτιρίου ἢ καὶ διατάξεων, ὡς εἶναι ἡ λιθίνη ὀροφὴ τοῦ ναοῦ, ἡ κεράμωσίς του, αἱ καμπυλότητες τῆς κρηπίδος καὶ ἐντάσεως τῶν κίωνων κλπ.· πολλὰ τῶν γνωμῶν τούτων εἶχον ἐσφαλμένως ἢ ἀτελῶς διατυπωθῆ. Σημαντικὴ ἐπίσης προσφορὰ εἶναι ἡ παροχὴ

ἀρχιτεκτονικῶν ὄρων, τεκμηριωμένων ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

Εἰς τὸ κείμενον τοῦ Β' καὶ Γ' τόμου περιελήφθησαν ἐπιστημονικαὶ περιγραφαί, διερευνήσεις καὶ ἀξιολογήσεις τῆς μορφῆς καὶ τῆς διατάξεως τοῦ συνόλου καὶ τῶν διαφορῶν μερῶν καὶ μελῶν τοῦ μνημείου. Πολὺν διδακτικὴ εἶναι ἡ ἐξέτασις τῶν προδρόμων τοῦ Παρθενῶνος καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς των μέχρι τῆς ἀκμῆς πού παρουσιάζει τὸ μνημεῖον τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους, μὲ τὰ πολλαπλᾶ των προβλήματα, νέας λύσεις τῶν ὁποίων μᾶς παρέχει ὁ συγγραφεύς. Εἰς τὸν τόμον τὸν ὁποῖον ἔχετε πρὸ ὑμῶν, τὸν ὄντως μεγαλοπρεπῆ, περιλαμβάνονται 103 πίνακες μεγάλου σχήματος μὲ νέα σχέδια, τὰ ὁποῖα ἐξεπόνησεν ὁ κ. Ὁρλάνδος κατόπιν νέων καταμετρήσεων καὶ ἐρευνῶν. Πολλὰ τούτων ἐτελειοποίησεν εἰς τοὺς χρόνους τῆς ξενικῆς κατοχῆς, 1941 - 1945, ὅτε ἦτο διευθυντὴς τῆς Ἀνασθηλώσεως τῶν ἀρχαίων μνημείων τοῦ Κράτους. Καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῶμεν τὸν ἐπιστήμονα ἀναρριχώμενον καὶ παραμένοντα ἐπὶ ὥρας εἰς ἱκρίωματα καὶ ἀκροσφαλῆ ὕψη, μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του καί, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἀρχιτεχνίτου κ. Νικολάου Σκαρῆ, προσπαθοῦντα νὰ ἐπιβεβαιώσῃ καταμετρήσεις, νὰ σταχυολογήσῃ πληροφορίας καὶ στοιχεῖα ἄγνωστα μέχρι τῶν ἡμερῶν ἐκείνων καὶ εἰς τὴν προσπάθειάν του αὐτὴν νὰ λησμονήσῃ τὴν πικρίαν καὶ τὰς κακουχίας τῆς σκλαβωμένης ζωῆς. Εἶναι ἀξιοθαύμαστον ὅτι ὑπὸ τὰς συνθήκας τῆς κατοχῆς, κατώρθωσε νὰ εὔρῃ τὴν γαλήνην τοῦ πνεύματος πού αἱ ἔρευναι ἀπαιτοῦν.

Μεταξὺ τῶν σχεδίων τοῦ Α' τόμου ἔχομεν θαυμαστάς τῶ ὄντι κατόψεις τοῦ κτιρίου, τομὰς κατὰ μῆκος καὶ πλάτος, ἀναπαραστάσεις ἐξαιρέτους τοῦ προνάου, τοῦ κυρίως Παρθενῶνος, τοῦ ὀπισθοδόμου καὶ τοῦ ὀπισθονάου, ἐξόχους γενικὰς ἀναπαραστάσεις τοῦ ὅλου κτιρίου (ὄρα πίν. 15) καὶ τῶν διαφορῶν του ὄψεων. Εἰς μικροτέρους πίνακας δίδονται ἀρχιτεκτονικαὶ λεπτομέρειαι τῶν μελῶν καὶ ἀποτυπώσεις ὄλων τῶν τεμαχίων πού διεσώθησαν, τῶν φατνωμάτων τῆς λιθίνης ὀροφῆς, τῶν ἠγεμόνων τῶν κεράμων κλπ. Πρὸς τούτοις παρέχονται πλήρεις καταμετρήσεις, τόσον τῆς κατόψεως, ὅσον καὶ τῶν σφζομένων τοίχων, τῶν κιόνων, τοῦ θριγκοῦ, τῆς ὀροφῆς καὶ τῶν ἀετωμάτων. Διδακτικώτατοι εἶναι ἐπίσης οἱ πίνακες οἱ περιλαμβάνοντες σχέδια κιόνων μὲ καταμετρήσεις τῶν διαστάσεων καὶ ἐντάσεων αὐτῶν ὡς καὶ αἱ κατόψεις τῆς κρηπίδος μὲ μετρήσεις τῶν καμπυλοτήτων της. Ὁ τόμος αὐτὸς τῶν σχεδίων ἀποτελεῖ πραγματικὸν θησαυρὸν πολυτίμων ἀρχιτεκτονικῶν στοιχείων καὶ ἄμετρον ταμεῖον γνώσεων καὶ πληροφοριῶν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἄκρως τεχνικὴν τελειότητα τῶν σχεδίων, ἀρκεῖ νὰ λεχθῆ ὅτι αὐτὰ εἶναι Ὁρλάνδεια. Εἶναι ἀκόμη δυνατὸν νὰ λεχθῆ ὅτι ὁμιλοῦν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ὅτι ἀσφαλῶς θὰ ἀποτελέσουν «παγὰν λαλέουσαν» διὰ τοὺς σπουδαστὰς καὶ τοὺς

ἐρευνητὰς τοῦ μέλλοντος, ἔτι δὲ καὶ διὰ τοὺς ἐνδιαφερομένους εἰς τὴν μελέτην τῶν μεγαλουργημάτων τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐκφράζων, ὡς πιστεύω, τὴν ἐπιθυμίαν ὅλων τῶν συναδέλφων, συγχαίρω ἐνθέρμως τὸν κ. Ὁρλάνδον διὰ τὸ θαυμαστόν του ἐπίτευγμα καὶ τοῦ εὐχομαι χρόνια πολλὰ συνεχιζομένης παραγωγικότητος πρὸς δόξαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης.

Κατ' ἀγαθὴν συγκυρίαν τὸ τιτάνειον σύγγραμμα τοῦ κ. Ὁρλάνδου, τὸ περιλαμβάνον ἐργασίαν μιᾶς ὀλοκλήρου ζωῆς ἀφιερωμένης εἰς τὴν Ἐπιστήμην, ἐκυκλοφορήθη κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ἐπέτειον τῆς ἀνακηρύξεώς του ὡς ἰδρυτικοῦ μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἀποτελεῖ λοιπὸν ἀγλάϊσμα οὐχὶ μόνον τῆς ζωῆς τοῦ κ. Ὁρλάνδου ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ἀκαδημίας. Προτείνω, λοιπόν, κ. Πρόεδρε καὶ κύριοι Συνάδελφοι, ὅπως ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἀκολουθοῦσα τὴν Ἑλληνικὴν παράδοσιν τῆς ἀνακηρύξεως μεγάλων Διδασκάλων τοῦ Γένους, εἰς ἔνδειξιν τιμῆς καὶ ἀναγνωρίσεως τῶν ὅσων ἐπετέλεσε καὶ ἔξακολουθεῖ νὰ ἐπιτελῇ μὲ ἔνθεον ζῆλον διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιστήμην καὶ Πατρίδα, ὀνομάσῃ τὸν Ἀναστάσιον Ὁρλάνδον διδάσκαλον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Ἀρχιτεκτονικῆς, «διδάσκαλόν τε καὶ ἡγεμόνα».